

НАУКОВИЙ ВІСНИК
Ужгородського університету

Серія

ПЕДАГОГІКА

**СОЦІАЛЬНА
РОБОТА**

Випуск 34

2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВИЙ ВІСНИК УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Випуск 34

Ужгород – 2014

УДК 371; 378; 364
ББК 88.8

**Науковий вісник Ужгородського національного університету:
Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – № 34**

Редакційна колегія

- Головний редактор: **Козубовська І.В.** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ «УжНУ»
- Заступник головного редактора: **Бартош О.П.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ «УжНУ»
- Відповідальний секретар: **Опачко М.В.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки ДВНЗ «УжНУ»
- Члени редколегії:
- Шандор Ф.Ф.** доктор філософських наук, професор, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи ДВНЗ «УжНУ»
 - Поліщук В.А.** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету ім.В.Гнатюка
 - Поліщук Ю.И.** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки Тернопільського національного педагогічного університету ім.В.Гнатюка
 - Гвоздяк О.М.** кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри німецької філології ДВНЗ «УжНУ»
 - Росул В.В.** кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки ДВНЗ «УжНУ»
 - Староста В.І.** доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки ДВНЗ «УжНУ»
 - Товканець Г.В.** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти Мукачівського державного університету
 - Букач М.М.** доктор педагогічних наук, професор, Миколаївський національний університет ім. В.О.Сухомлинського.
 - Кіш Янош,** доктор психології, професор, Дебреценський університет, Угорщина
 - Норман Джудіт,** доктор соціальної роботи, професор, Університет Брігам Янг, США

**Рекомендовано до друку Вченою Радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол №6 від 27 листопада 2014 року**

Журнал включено до переліку наукових фахових видань з педагогічних дисциплін, затвердженого постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 року.

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»**

**SCIENTIFIC HERALD OF
UZHHOROD NATIONAL
UNIVERSITY:**

Series:

Pedagogy

Social Work

Issue 34

Uzhhorod – 2014

УДК 371; 378; 364
ББК 88.8

**Scientific Herald of Uzhhorod National University:
Series: «Pedagogy. Social Work». – № 34**

Editorial Board

- Editor-in-Chief: **Kozubovska I.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Sociology and Social Work Department of Uzhhorod National University*
- Editor of the issue: **Bartosh O.** *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Sociology and Social Work Department of Uzhhorod National University*
- Editorial Notes: **Opachko M.** *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Pedagogy Department of Uzhhorod National University*
- Members of Editorial Board:
- Shandor F.** *Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Vice-Rector for Academic Policy, Research and Education, Uzhhorod National University*
 - Polischuk V.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Social Work Department, V.Gnatiuk Ternopil National Pedagogical University*
 - Polischuk Y.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Social Pedagogy Department, V.Gnatiuk Ternopil National Pedagogical University*
 - Gvozdyak O.** *Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of German Philology Department, Uzhhorod National University*
 - Rosul V.** *Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Pedagogy Department, Uzhhorod National University*
 - Starosta V.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Pedagogy Department, Uzhhorod National University*
 - Tovkanets G.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of Pedagogy and Methodology of Pre-school and Primary Education of Mukachevo State University*
 - Bukach M.** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mykolaiv National University named after V.Sukhomlynsky*
 - Kiss Janos.** *Doctor of Psychology, Professor, University of Debrecen, Hungary*
 - Norman Judith.** *Doctor of Social Work, Professor, Brigham Young University, the USA*

**Recommended to publication by the Scientific Council
of Uzhhorod National University
record №6 from November 27, 2014**

The Journal is included in the list of scientific editions on Pedagogy,
approved by the Higher Attestation Board of Ukraine
(decision of the Presidium №1-05/4 from May 26, 2010)

ЗМІСТ

Барбаш Єлізавета. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З МОВИ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ: ІСТОРИКО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД.....	11
Бартош Олена. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА ЗАСАДАХ ПРАКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	14
Басай Надія. ОСОБЛИВОСТІ КОНСТРУЮВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «НІМЕЦЬКОМОВНІ КРАЇНИ» ДЛЯ УЧНІВ 10-11-Х КЛАСІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	21
Басараб Володимир. КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОБЛІКОВЦІВ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	25
Баяновська Марія, Опачко Магдалина. ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА: ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД.....	29
Бєлявцева Тетяна, Грановська Тетяна. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ.....	32
Білоусова Людмила, Колесник Оксана. КОМПОНЕНТИ ЕТИКИ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	35
Благова Тетяна. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО АМАТОРСТВА.....	38
Бондар Тамара. ВЗАЄМОДІЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США.....	42
Борисюк Леся. ХІМІКО-БІОЛОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ – ОСНОВА ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ.....	45
Ваколя Тетяна. ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	48
Ворона Іванна, Саварин Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ НА ЗАНЯТТЯХ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ.....	51
Гаралко Віталія. ПЕРЕДУМОВИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	53
Горват Маріанна. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	57
Горобець Сергій. ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯТИВНО-РЕФЛЕКСИВНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	61
Гриник Ігор. ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСОБИСТОСТІ.....	65
Гуменюк Сергій. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ПРОДУКТИВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	67
Гусак Людмила. ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ.....	71
Данієлян Анаїт. ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІНІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІ.....	73
Довга Тетяна. ЗОНИ ІМІДЖЕВОГО ВПЛИВУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	77
Желанова Вікторія. ЛОГІКА СУБ'ЄКТОГЕНЕЗУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ТЕХНОЛОГІЇ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ.....	81
Зінонос Наталя. ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	84
Кіш Надія. БАР'ЄРИ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ІНЖЕНЕРА.....	86
Ковальчук Олена. ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ.....	89
Козубовська Ірина, Смух Оксана. ПАТРОНАЖ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.....	93
Костюк Мирослава. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЛЕНЕРІВ.....	95
Лабінська Богдана. ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.).....	98
Лендел Людмила. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ: ПРОБЛЕМА ЦІЛЕЙ І ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	104
Лисак Тетяна. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	107

ЗМІСТ

Барбаш Єлізавета. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З МОВИ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ: ІСТОРИКО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД.....	11
Бартош Олена. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА ЗАСАДАХ ПРАКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	14
Басай Надія. ОСОБЛИВОСТІ КОНСТРУЮВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «НІМЕЦЬКОМОВНІ КРАЇНИ» ДЛЯ УЧНІВ 10-11-Х КЛАСІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	21
Басараб Володимир. КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTI КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОБЛІКОВЦІВ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	25
Баяновська Марія, Опачко Магдалина. ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА: ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД.....	29
Бєлявцева Тетяна, Грановська Тетяна. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ.....	32
Білоусова Людмила, Колесник Оксана. КОМПОНЕНТИ ЕТИКИ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	35
Благова Тетяна. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО АМАТОРСТВА.....	38
Бондар Тамара. ВЗАЄМОДІЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США.....	42
Борисюк Леся. ХІМІКО-БІОЛОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ – ОСНОВА ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ.....	45
Ваколя Тетяна. ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	48
Ворона Іванна, Саварин Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ НА ЗАНЯТТЯХ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ.....	51
Гарапко Віталія. ПЕРЕДУМОВИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	53
Горват Маріанна. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	57
Горобець Сергій. ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯТИВНО-РЕФЛЕКСИВНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	61
Гриник Ігор. ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСОБИСТОСТІ.....	65
Гуменюк Сергій. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI ПРОДУКТИВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	67
Гусак Людмила. ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ.....	71
Данієлян Анаїт. ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІ.....	73
Довга Тетяна. ЗОНИ ІМІДЖЕВОГО ВПЛИВУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	77
Желанова Вікторія. ЛОГІКА СУБ'ЄКТОГЕНЕЗУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ТЕХНОЛОГІЇ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ.....	81
Зінонос Наталя. ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	84
Кіш Надія. БАР'ЄРИ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ІНЖЕНЕРА.....	86
Ковальчук Олена. ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ.....	89
Козубовська Ірина, Смух Оксана. ПАТРОНАЖ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.....	93
Костюк Мирослава. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЛЕНЕРІВ.....	95
Лабінська Богдана. ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.).....	98
Лендел Людмила. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ: ПРОБЛЕМА ЦІЛЕЙ І ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	104
Лисак Тетяна. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	107

Логвиненко Тетяна. ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ ЯК СУСПІЛЬНА ПОТРЕБА	111
Луцик Ірина. ЗАСТОСУВАННЯ WEB-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У ГАЛУЗІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	114
Масленнікова Діана, Попова Тетяна. ПІДРИМКА ПРОЦЕСА НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В ШКОЛІ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ	117
Мішенюк Роман. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ УПРАВЛІННЯ ОРГАНАМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ	120
Назарук Віктор. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	124
Новакова Любов. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	127
Онищенко Наталія. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	129
Орлова Оксана. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ	133
Павлюк Євген. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І ПРОЦЕС ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ У ВНЗ	135
Перкатиї Роман. СИСТЕМА МОНИТОРИНГУ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	138
Петренко Сергій. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВЕРИФІКАЦІЇ ТЕРМІНУ «ДИДАКТИЧНІ УМОВИ» В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ	142
Поліщук Віра. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ОСВІТНІХ СИСТЕМАХ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН	144
Половенко Людмила. СОБОРНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВИЩА ФОРМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	146
Помирча Світлана, Кобченко Інна. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО УРОКІВ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ЗА О.М.БІЛЯЄВИМ	150
Поповський Юрій. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ІСТИННОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОПИТУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ	153
Поселецька Катерина. ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ	156
Поцко Оксана. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	160
Редько Валерій, Басай Олег. КОНЦЕПЦІЯ ЗМІСТУ ЕЛЕКТИВНИХ КУРСІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	163
Романишина Людмила, Марчишин Світлана. ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	167
Романовська Людмила. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ У ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ	170
Семеряк Ірина. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	174
Середя Ірина. ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В УМОВАХ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	177
Сивохоп Едуард, Маріонда Іван, Ковач Шандор, Дудіцька Світлана. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: КОМПЕТЕНТНІСТЬ – СУТНІСТЬ, ЗМІСТ	181
Сідун Лариса. ВИРІШЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОБЛЕМ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ВИЩІЙ ШКОЛІ США	184
Сорокін Юрій, Соломко Надія, Тимошенко Володимир. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СОРТИВНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	186
Стремецька Вікторія. ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЮРЕМНИХ ШКІЛ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.	188
Турияниця Вікторія. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШКІЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»	192
Тушко Клавдія. ОСОБЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ПРИКОРДОННОГО ВІДОМСТВА	195
Фізеші Октавія. РОЗВИТОК ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ ЗАКАРПАТТЯ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ЗАКОНІВ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ	197

Дзяк Лариса. ЗНАЧЕННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТЬОГО ОФІЦЕРА-ПРИКОРДОННИКА.....	200
Цибулько Василь. ТИПОЛОГІЯ ПІДЛІТКІВ – ПРАВОПОРУШНИКІВ	203
Чейпеш Іванна, Кухта Марія. СОЦІАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ КУЛЬТУРИ.....	207
Чекан Оксана. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	210
Шехавцова Світлана. СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ	213
Юрченко Наталія. ЕКОЛОГІЧНА ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....	216
Ябурова Олена. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ: СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ	219
Байбакова Ольга, Козубовська Ірина. ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРОС–КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	223

ЛОГІКА СУБ'ЄКТОГЕНЕЗУ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ТЕХНОЛОГІЇ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ

Желанова Вікторія В'ячеславівна
м. Старобільськ

У представленій статті розглянуто категорії «об'єкт», «суб'єктність», «професійна суб'єктність», визначено структуру професійної суб'єктності, що є ґрунтовним і змістовним сутності «суб'єктогенезу». Визначено його основні напрями, які пов'язані з суб'єктною професійною діяльністю, педагогічною активністю, суб'єктивним досвідом, здатністю до рефлексії, антиципацією. Схарактеризовано процес суб'єктогенезу відповідно етапам технології контекстного навчання, що відбиває цілісну динаміку формування професійної суб'єктності майбутнього вчителя.

Ключові слова: суб'єкт, суб'єктність, професійна суб'єктність, суб'єктогенез учителя початкових класів, технологія контекстного навчання майбутнього вчителя початкових класів.

У контексті сучасного процесу модернізації вищої освіти в Україні в напрямку її гуманізації та орієнтації на «особистісний вимір» усе більшої ваги набувають «суб'єктні» аспекти особистості, що обумовлюють безперервний поступовий саморозвиток, творче самовизначення й продуктивну самореалізацію майбутнього фахівця в професії. До того ж суб'єктність особистості є дуже динамічною якістю, що розвивається протягом усього життя. Щодо формування професійної суб'єктності, найбільш вагомим й сензитивним є період навчання у вищому навчальному закладі. Оскільки в цей час у студента відбувається становлення якостей, що детермінують ефективність формування зазначеного особистісного феномену, а саме мотивації, ціннісного ставлення до майбутньої професії, особистісної та професійної рефлексії. Тобто постає потреба у з'ясуванні особливостей динаміки формування професійної суб'єктності майбутнього фахівця в період професійної підготовки у ВНЗ, а також створення необхідних умов щодо становлення студента як суб'єкта майбутньої професійної діяльності. У представленому дослідженні зазначений процес визначається як суб'єктогенез, а найбільш суттєвою щодо його реалізації вважається технологія контекстного навчання. Отже, актуальність проблеми дослідження суб'єктогенезу майбутнього вчителя початкових класів є очевидною.

Дослідження суб'єктної проблематики представлені такими науковими напрямками: обґрунтування та розробка суб'єктно-діяльнісної методології (Б.Ананьєв, А.Абульханова-Славська, Г.Балл, А.Брушлинський, С.Васильєв, С.Максименко, В.Роменець, С.Рубінштейн, В.Татенко, В.Татенко); дослідження проблеми самодеятельності психічної активності людини й доведення прикладної активності суб'єкта (Б.Ананьєв, М.Басов, В.Васильєв, Л.Виготський, Л.Гавришак, Н.Максимова, С.Рубінштейн); розробка провідних ідей психології зобов'язаності в межах раціоналістичної концепції (Л.Виготський, В.Ямницький); розробка сучасних суб'єктивних парадигм та саме суб'єктної парадигми в психології освіти (Л.Виготський); життєдіяльності особистості та феномену професійної діяльності (А.Абульханова-Славська, Б.Ломов), життєдіяльності (В.Слободчиков), суб'єктивної концепції (В.Татенко), континуально-генетичної концепції (А.Брушлинський); дослідження питань щодо

філогенетичного та онтогенетичного становлення суб'єкта (Л.Анциферова, Є.Ісаєв, С.Максименко, О.Осницький, В.Слободчиков, В.Селіванов, В.Татенко, І.Якиманська та ін.); розгляд суб'єктності як професійно важливої якості (К.Бабак, О.Ваньков, В.Галузяк, О.Мешко, Г.Мешко, В.Осьодло) та її формування на етапі професійної підготовки (І.Гусева, О.Єремєєва, С.Жорник, Ф.Мухаметзянова, Р.Серьожникова), зокрема професійної підготовки вчителя початкових класів (Н.Гавриш, В.Желанова, Ю.Журат, М.Федоренко); педагогічні аспекти розвитку суб'єктності (Ю.Азаров, Г.Волков, В.Давидов, І.Зимня, А.Мудрик, В.Сластьонін); специфіка суб'єктності педагога (О.Ваньков, О.Волкова, Т.Маркелова); розгляд суб'єктивних феноменів контекстного навчання (В.Желанова, Н.Жукова).

Різні аспекти проблеми контекстного навчання розробляються в працях А.Вербицького та представників його наукової школи а саме: концептуальні положення й сутність контекстного навчання (А.Вербицький); формування професійної компетентності в умовах контекстного навчання (О.Ларіонова, О.Попова, К.Шапошников); психологічні основи контекстного навчання (Т.Дубовицька, Н.Жукова); формування ціннісно-мотиваційної сфери особистості майбутнього фахівця в процесі контекстного навчання, зокрема, особистісної та професійної спрямованості (Ю.Верхова); пізнавальної та професійної мотивації (Н.Бакшаєва, В.Кругліков), розвиток самоактуалізованої особистості (Т.Дубовицька); провідні організаційні форми контекстного навчання (Е.Андреева, Н.Борисова, В.Вербицький, К.Гамбург, О.Ларіонова). Проте при такій високій зацікавленості суб'єктною проблематикою, а також різними аспектами контекстного навчання, питання, пов'язані з дослідженням суб'єктогенезу майбутнього вчителя початкових класів залишаються поза увагою науковців.

Метою поданої статті є розкриття сутності, напрямів та етапів суб'єктогенезу в технології контекстного навчання.

Розгляд феномену суб'єктогенезу майбутнього вчителя початкових класів логічно почати з аналізу категорій «суб'єкт», «суб'єктність», «професійна суб'єктність», оскільки вони є засадничими щодо феномену «суб'єктогенез». Беручи до уваги наукову думку відомого акмеолога А.Деркача [1], ми трактуємо суб'єкт як носія активності, що продуктивно виконує певну діяльність і володіє здатністю свідомої саморегуляції й саморозвитку. Отже, наше розуміння зазначеного феномену пов'язане з розглядом його як інтегрованої категорії, що синтезує і поняття «особистість», і поняття «діяльність».

Є примітним, що змістовні та динамічні характеристики людини як суб'єкта інтегруються в його суб'єктності. Провідною особливістю суб'єктності людини є її багаторівнева природа й множинність конкретних проявів, що виявляються в розумінні суб'єктності в контексті суб'єкта діяльності, суб'єкта пізнання, суб'єкта спілкування, суб'єкта-суб'єктивних відносин, суб'єкта життя (К.Абульханова-Славська, Б.Ананьєв, Б.Ломов, С.Рубінштейн). Загалом проблема суб'єктності пов'язується з наділенням людини якостями бути активною, самостійною, здатною до здійснення специфічно людських форм життєдіяльності.

Отже, ми вважаємо «суб'єктність» інтегрованою якістю особистості, що містить усвідомлену активність у процесі цілепокладання, смислоутворення, життєтворчості, здатність до рефлексії, яка спрямована на самоздійснення (са-

мовизначення й самореалізацію).

Діючи в логіці від загального до конкретного, визначимо поняття „професійна суб'єктність”. На нашу думку, вона є інтегрованою професійно важливою якістю особистості, що забезпечує цілеспрямовану й оптимальну реалізацію своїх особистісних ресурсів для розв'язання професійних та життєвих завдань, яка проявляється в прагненні до самоздійснення. Додамо, що провідними формами професійного самоздійснення, на думку А.Деркача, є самопізнання самореалізація та самоактуалізація [2].

Зауважимо, що ретельний дифініційний аналіз зазначених понять нами було здійснено у попередніх працях [3].

Беручи до відома зазначене, ми вважаємо, що професійна суб'єктність майбутніх учителів початкових класів містить такі структурні складники, як-от:

- суб'єктна професійна позиція як ініціативно-відповідальне ставлення до освіти й майбутньої професійної діяльності, ставлення до учня як до суб'єкта діяльності, спілкування й пізнання, ставлення до себе як до суб'єкта власної діяльності;
- педагогічна активність, що пов'язана з усвідомленістю, ситуативністю, надситуативністю, інтегративністю;
- суб'єктний досвід, що є сукупністю ціннісного досвіду, досвіду рефлексії, досвіду звичної активації, операціонального досвіду; досвіду співробітництва;
- здатність до рефлексії, як аналіз та розуміння власних дій та дій учнів як суб'єктів педагогічного процесу;
- антиципація як уміння прогнозувати й передбачати результати своєї активності, а також взаємодії з учнями.

Отже базуючись на окреслених позиціях, з'ясуємо сутність суб'єктогенезу майбутнього вчителя початкових класів. Відзначимо, що цей феномен ще не має установлену дефініцію. У сучасній науці відомо кілька його авторських інтерпретацій. Так, В.Петровський вважає, що суб'єктогенез є прагненням людини володіти однією з найбільш великих його цінностей – самим собою. На думку вченого, суб'єктогенез проявляється в здатності вільно визначати наслідки своїх дій. В.Петровський наполягає, що саме готовність відповідати перед собою за неадаптивні наслідки власних дій дозволяє людині відбутися в якості суб'єкта [6]. А.Огнев пов'язує суб'єктогенез із самоцінною активністю й визначає його як породження людиною себе як суб'єкта, становлення здатності до самодетермінації, тобто ставати „причиною себе” [5]. У нашому дослідженні поняття суб'єктогенезу відбиває процес розвитку професійної суб'єктності майбутніх учителів початкових класів у технології контекстного навчання.

З огляду на зазначені підходи, ми визначаємо суб'єктогенез майбутніх учителів початкових класів як процес послідовної трансформації складників професійної суб'єктності майбутнього фахівця, якими є суб'єктна професійна позиція, педагогічна активність, суб'єктний досвід, здатність до рефлексії, антиципація.

Беручи до уваги окреслені вище позиції щодо характеристики структурних складників суб'єктної сфери майбутніх учителів початкових класів, а також критеріїв їх сформованості [4], визначимо їх трансформаційні особливості, тобто як вони змінюються у процесі суб'єктогенезу.

Суб'єктна професійна позиція трансформується від орієнтації „на результат” до орієнтації „на процес”, на засоби здійснення навчально-професійної діяльності; від пріоритету особистісних цінностей до координації особистісних цінностей з професійними та пріоритету професійних цінностей; від неусвідомленого засвоєння соціальних норм та еталонів безвідносно до професійної діяльності до усві-

домленого засвоєння соціальних норм та еталонів, коли суб'єкт уже визначає свою позицію щодо них; від не прояву ініціативності та відповідальності до ініціативно-відповідального ставлення студента до освіти. Загалом розвиток суб'єктної позиції проходить етап орієнтації, збагачення, реалізації.

Педагогічна активність видозмінюється від неусвідомленої до усвідомленої, від ситуативної до надситуативної, неадаптованої (В. Петровський) інтегративної активності (К.Абульханова-Славська).

Суб'єктний досвід розвивається лінійно: ціннісний досвід, операціональний досвід, досвід рефлексії, досвід звичної активації, досвід співробітництва.

Антиципація трансформується від уміння прогнозувати й передбачати результати своєї активності до вміння прогнозувати й передбачати дії інших, а також до вміння передбачати наслідки взаємодії з учнями.

Окрім цього, зазначимо, що суб'єктогенез пов'язаний з провідними формами професійного самоздійснення, а саме: з процесом самопізнання, самореалізації та самоактуалізації.

Розгортання розглянутих вище динамічних процесів співвідноситься з певними етапами розробленої нами технології, які відповідно до теорії контекстного навчання збігаються з навчальною діяльністю академічного типу, квазіпрофесійною діяльністю, а також навчально-професійною діяльністю студентів.

Отже, урахувавши цю позицію, розглянемо детальніше процес суб'єктогенезу майбутніх учителів початкових класів у форматі певних етапів технології контекстного навчання.

Перший етап – адаптивно-технологічний (навчальна діяльність академічного типу, семіотична навчальна модель, перший курс навчання у ВНЗ). Початковий етап суб'єктогенезу, що збігається із зазначеним етапом технології контекстного навчання, ми визначаємо як етап загальної особистісної суб'єктності. Такий підхід зумовлений тим, що в студентів ще не вироблені навички самоорганізації, планування власної життєдіяльності. Переважає орієнтація на результат, соціальні норми та еталони засвоюються безвідносно до професійної діяльності, тобто неусвідомлено. Домінантною поведінкою є запобігання та пристосування. Активність є ситуативною й неусвідомленою. Мінімальний суб'єктний досвід представлений ціннісним досвідом. Провідним також є сенсомоторний тип антиципації. Тому початковий етап формування професійної суб'єктності майбутніх учителів початкових класів швидше буде пов'язаний з формуванням суб'єктності не як професійної якості, а як базового особистісного конструкта. У форматі цього етапу відбувається діагностика певних показників рівня розвитку суб'єктності, з'ясування суб'єктного потенціалу студенту, стимулювання потягу до виявлення, аналізу й реалізації потреб у розвитку своєї суб'єктності. Переважною формою суб'єктного самоздійснення є процес самопізнання.

Другий етап – імітаційно-технологічний (квазіпрофесійна діяльність, імітаційна навчальна модель, другий та третій курс навчання у ВНЗ). Цей етап суб'єктогенезу ми окреслюємо як етап первинної професійної суб'єктності. Особистісні інтереси починають координуватися з професійними. Поступово орієнтація „на результат” змінюється орієнтацією „на процес”, соціальні норми та еталони засвоюються як власні, але відбувається лише псевдоусвідомлення. Активність стає усвідомлюваною, розвивається в установленні контактів з іншими людьми, у набутті професійної інформації. Починає формуватися надситуативна активність, що переходить межі певної ситуації. Суб'єктний

досвід уже пов'язується з реалізацією операціонального досвіду, а також досвіду співпраці, тобто формуються навички планування своєї життєдіяльності, що забезпечують ефективну організацію навчальної діяльності, навички співробітництва, які сприяють формуванню суб'єктної професійної позиції. Антиципація поширюється перцептивним досвідом та рівнем уявлень (вторинних образів). У цей період починається процес професійної самореалізації як форми суб'єктного самоздійснення.

Третій етап – професійно-технологічний (навчально-професійна діяльність, соціальна навчальна модель, четвертий курс навчання у ВНЗ). Нарешті, цей етап суб'єктогенезу ми визначаємо як суб'єктно-професійний. Переважною є орієнтація на засоби здійснення навчально-професійної діяльності. Соціальні норми та еталони активно аналізуються й або приймаються, або не приймаються, тобто суб'єкт визначає свою позицію щодо них, відбувається їх істинне усвідомлення. Реалізуються всі складники суб'єктного досвіду: ціннісний досвід, досвід рефлексії, операціональний досвід, досвід співпраці. Домінантним стилем поведінки є співпраця, тобто студент уже здатний бачити іншу людину, співчувати їй, готовий до міжсуб'єктного спілкування. Активність має надситуаційний, нададаптивний, інтегрований характер. На цьому етапі вже переважають вищі типи рефлексії (як складника професійної суб'єктності), а саме: предметно-функціональна, методологічна, когнітивна, афективна, поведінкова, ін-

терпсихічна, перспективна. Відбувається ускладнення як когнітивного так регулятивного аспектів антиципації. Мовно-мисленнєвий рівень, тобто рівень переважно інтелектуальних операцій, пов'язаний з ускладненням інтеграції психічних процесів та появою нових форм передбачення. Студент уже спрямований на самореалізацію та самоактуалізацію в майбутній професії, проте поки що реальною є ситуативна самоактуалізація.

Таким чином, професійна суб'єктність учителя початкових класів є вагомою професійно значущою якістю особистості, що забезпечує цілеспрямовану й оптимальну реалізацію своїх психічних, особистісних ресурсів для розв'язання професійних та життєвих завдань, яка проявляється в прагненні до самовизначення, самодетермінації, саморегуляції та самовдосконалення у професійній діяльності. Структура зазначеного феномену містить суб'єктну професійну позицію, педагогічну активність, суб'єктний досвід, здатність до рефлексії, антиципацію, потяг до суб'єктного самоздійснення. Суб'єктогенез майбутніх учителів початкових класів є процесом послідовної трансформації зазначених складників професійної суб'єктності майбутнього фахівця. Етапи суб'єктогенезу співвідносяться з адаптивно-технологічним, імітаційно-технологічним, професійно-технологічним етапами технології контекстного навчання. Окреслені позиції можуть стати базовими щодо розробки змістовного складника технології контекстного навчання у подальших дослідженнях.

Література та джерела

1. Акімеология : учебник / К.А.Абульханова, О.С.Анисимов, В.Г.Асеев и др.; под общ. ред. А.А.Деркача; Междунар. акмеол. ин-т. – М.: Изд-во РАГС, 2002. – 681 с. : табл.
2. Деркач А.А. Субъект: формы, механизмы и пути развития : монография / А.А.Деркач. – Казань : Центр инновац. технологий, 2011. – 524 с.
3. Желанова В.В. Суб'єктні феномени контекстного навчання майбутнього вчителя початкових класів / В.В.Желанова // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2012. – № 5(240). – С.97-111
4. Желанова В.В. Критерії та показники сформованості рефлексивних конструктів майбутнього вчителя початкових класів у системі контекстного навчання у ВНЗ / В.В.Желанова // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту : Сер.: „Педагогіка. Соціальна робота”. – 2013 – № 26. – С.72-74
5. Огнев А.С. Субъектогенетический подход к психологической саморегуляции личности / А.С.Огнев. – М.: МГГУ, 2009. – 188 с.
6. В.Петровский В.А. Личность в психологии: парадигма субъектности учеб. пособие для вузов / В.А.Петровский. – Ростов н/Д. : Феникс, 1996.–512 с.

В представленной статье рассмотрены категории „субъект”, „субъектность”, „профессиональная субъектность”, определена структура профессиональной субъектности, являющиеся базовыми в понимании сущности „субъектогенеза”. Определено его ведущие направления, связанные с субъектной профессиональной позицией, педагогической активностью, субъектным опытом, способностью к рефлексии, антиципации. Охарактеризован процесс субъектогенеза в соответствии с этапами технологии контекстного обучения, отражающими целостную динамику формирования профессиональной субъектности будущего специалиста.

Ключевые слова: субъект, субъектность, профессиональная субъектность, субъектогенез учителя начальных классов, технология контекстного обучения будущего учителя начальных классов.

In the present article the categories „subject”, „subjectivity”, „professional subjectivity”, the structure of professional subjectivity have been considered, sound in the sense of essence of „subjectgenesis”. The key areas related to the subject position of professional, educational activity, personal experience, capacity for reflection and anticipation have been identified. The author has determined the subjectgenesis according to the stages of technology of context learning that reflects the dynamics of the formation of a coherent subjectivity future of professional specialist.

Key words: subject, subjectness, professional subjectness, teachers of primary classes, subject of professional position, pedagogical activity, subject experience, capacity for reflection, anticipation, context teaching of future teachers of primary classes.

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

**ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

Випуск 34

Комп'ютерна верстка

Тополянський С.І.

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 20.11.2014. Підписано до друку 27.11.2014.
Формат 60x84/8. Папір офс. Гарнітура Arial Narrow.
Друк різогр. Ум. друк. арк. 26,27. Наклад 300 прим. Замовл. №114.

Видавництво УжНУ «Говерла»
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців
виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3м №32 від 31 травня 2006 року

